

Program národní a kulturní identity (NAKI III)**projekt VaV MK ČR DH23P03OVV006****„Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn“****Historické kulturní krajiny a jejich ohrožení antropogenní činností na
příkladech modelových území**

Interaktivní specializovaná mapa s odborným obsahem

Průvodní zpráva k výsledku Nimap v etapě 2.

Předkladatel výsledku:

České vysoké učení technické v Praze, Jugoslávských partyzánů 1580/3, 160 00 Praha 6 – Dejvice

Hlavní řešitel (autor – garant výsledku):

doc. Ing. arch. Simona Vondráčková, Ph.D.

Spoluřešitelé (spoluautoři): prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.; Jan Hendrych, ASLA, Ph.D.; Ing. Jan Cihlář, Ph.D.; Ing. arch. Zuzana Boušková, Ph.D.; Ing. arch. Tereza Jančová, Ph.D.; Ing. arch. Karel Kuča; doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.

Technická spolupráce: Ing. arch. Gloria Abu Zummarová, Ing. Tereza Kubištová, Ing. Lucie Kramolišová

Výsledek je dostupný z:

<https://www.ovhikk-naki.cz/clanky/publikace-a-vystupy/>

Interaktivní specializovaná mapa s odborným obsahem (Nimap) - výstup projektu Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn, id. kód DH23P03OVV006, financovaného MK ČR v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI III)

Praha 09/2026

Obsah

I.	CÍL VÝSLEDKU	3
II.	VLASTNÍ POPIS VÝSLEDKU	3
III.	SROVNÁNÍ NOVOSTI POSTUPU	8
IV.	NÁVRH VYUŽITÍ VÝSLEDKU	10
V.	UŽIVATELÉ VÝSLEDKU	11
VI.	SEZNAM PUBLIKACÍ PŘEDCHÁZEJÍCÍCH VÝSLEDKU	11

I. CÍL VÝSLEDKU

Cílem interaktivní specializované mapy s odborným obsahem je na vybraných modelových územích identifikovat a prezentovat možné formy antropogenního ohrožení hodnot historické kulturní krajiny (HIKK) a ověřit přístup k jejich hodnocení ve vztahu ke konkrétním znakům a hodnotám jednotlivých typů HIKK.

Výsledek navazuje na I. etapu projektu, v níž byly na území České republiky identifikovány a vymezeny vybrané strukturálně výrazné typy historické kulturní krajiny. Pro II. etapu byla na základě těchto výsledků zvolena modelová území zahrnující rozdílné typy HIKK a jejich znaky, které se liší charakterem svých hodnot i citlivostí vůči různým formám antropogenních změn. Výběr současně zohlednil přítomnost reálných či potenciálních rozvojových tlaků v území.

Mapa propojuje identifikaci konkrétních znaků a hodnot HIKK s identifikací jejich možného antropogenního ohrožení. Zachycuje existující ohrožení, obecná potenciální ohrožení vyplývající z charakteru jednotlivých antropogenních činností a konkrétní potenciální ohrožení související s rozvojovými záměry obsaženými v územně plánovací dokumentaci.

Cílem výsledku není plošně identifikovat veškerá antropogenní ohrožení historických kulturních krajin na území České republiky ani stanovit univerzální míru jejich přijatelnosti. Na vybraných modelových územích výsledek demonstruje a ověřuje způsob identifikace možných konfliktů mezi hodnotami historické kulturní krajiny a antropogenními změnami v území a vytváří odborný podklad využitelný při plánování, přípravě a posuzování změn v území a při ochraně hodnot historické kulturní krajiny.

II. VLASTNÍ POPIS VÝSLEDKU

Výsledkem je interaktivní specializovaná mapa s odborným obsahem zaměřená na identifikaci a prezentaci antropogenního ohrožení hodnot historické kulturní krajiny na příkladu vybraných modelových území. Výsledek navazuje na poznatky I. etapy projektu a dále je rozvíjí směrem k podrobnějšímu poznání konkrétních znaků a hodnot HIKK, jejich možného ohrožení a konfliktů souvisejících se současnými a připravovanými změnami v území.

Interaktivní specializovaná mapa je zpracována jako interaktivní mapová aplikace a zahrnuje dvě vzájemně související mapové části: Krajinu vrchnostenských dvorů a krajinu obor a lesů a komponovanou krajinu poutního místa Mariánské Týnice a Staré plaské cesty. Obě části vycházejí ze společného principu identifikace znaků a hodnot HIKK a jejich konfrontace s možnými antropogenními změnami, způsob jejich podrobného zpracování však zohledňuje rozdílný charakter zastoupených typů historické kulturní krajiny a jejich znaků.

Obsah výsledku je dále popsán z hlediska jeho formy a struktury, výběru modelových území, identifikovaných znaků a hodnot HIKK a způsobu zachycení jejich antropogenního ohrožení.

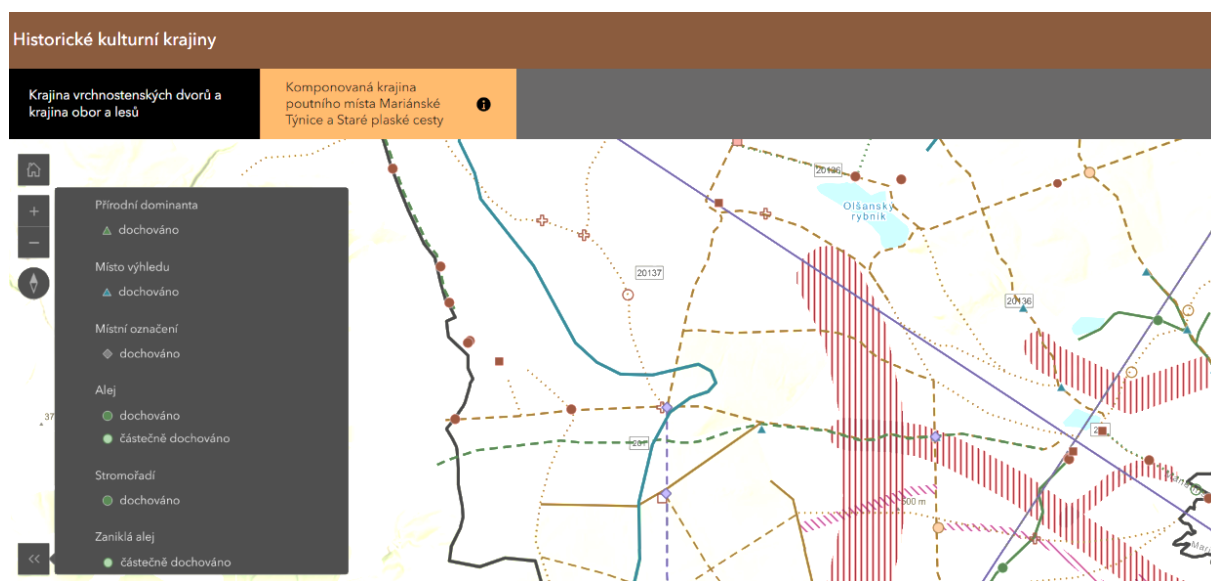
II.1 Forma a struktura interaktivní specializované mapy

Specializovaná mapa s odborným obsahem je zpracována ve formě interaktivní webové mapové aplikace, která umožňuje společné zobrazení prostorových dat, jejich atributových informací a doplňujících textových a obrazových podkladů. Tato forma umožňuje prezentovat nejen prostorové

vymezení jednotlivých typů historické kulturní krajiny a jejich znaků, ale také podrobnější informace o jejich charakteru, dochovanosti a možném antropogenním ohrožení.

Výsledek je členěn do dvou mapových částí zaměřených na rozdílné, avšak v případě řešeného území prostorově související typy historické kulturní krajiny:

- **Krajina vrchnostenských dvorů** (součást mapového výstupu 1)
- **Krajina obor a lesů** (součást mapového výstupu 1)
- **Komponovaná krajina poutního místa Mariánské Týnice a Staré plaské cesty** (součást mapového výstupu 2).

Obr. 1 Struktura interaktivní specializované mapy s odborným obsahem. Výsledek je tvořen dvěma vzájemně souvisejícími mapovými částmi zaměřenými na vybrané typy historické kulturní krajiny modelového území.

Základ obou částí tvoří vymezení příslušných jednotek HIKK a podrobná identifikace znaků, které jsou nositeli jejich historických, prostorových a krajinných hodnot. Podle charakteru jednotlivých znaků jsou v mapě zobrazeny jako bodové, liniové nebo plošné prvky. V případě komponované krajiny jsou zachyceny rovněž prostorové a kompoziční vztahy významné pro její historickou strukturu a vnímání. Jednotlivé prvky jsou propojeny s atributovou databází obsahující jejich identifikaci a základní charakteristiku; podle charakteru prvku jsou doplněny další informace, zejména o jeho dochovanosti, umístění a identifikovaném ohrožení.

Součástí výsledku jsou rovněž vrstvy zachycující vybrané antropogenní změny a potenciální ohrožení hodnot HIKK, včetně konkrétních rozvojových jevů identifikovaných v územně plánovací dokumentaci. Jejich obsah a způsob prezentace jsou podrobněji popsány v kap. II.4.

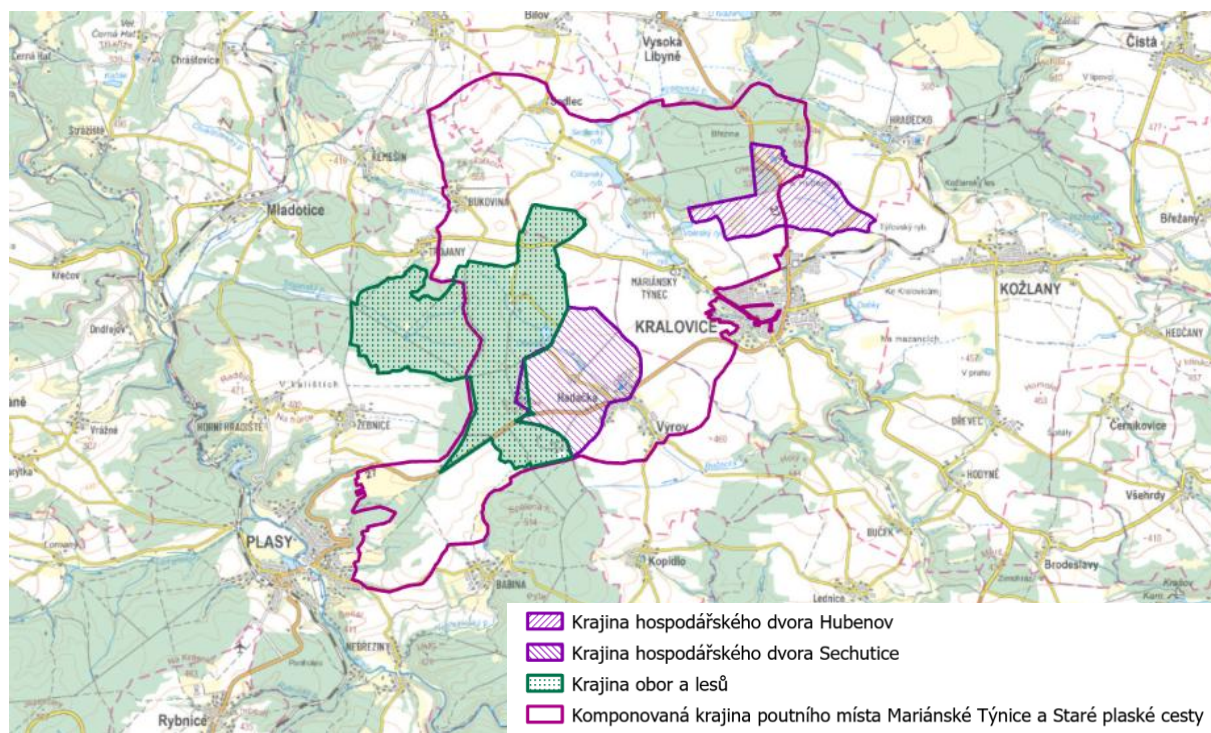
Interaktivní forma výsledku umožňuje uživateli přecházet od celkového prostorového obrazu historické kulturní krajiny k informacím o jednotlivých znacích a jejich možném ohrožení. Po výběru konkrétního prvku jsou prostřednictvím informačního okna zpřístupněny jeho atributové údaje a případné navazující podklady. U vybraných znaků jsou informace o potenciálním antropogenním ohrožení podrobněji rozvedeny v připojených materiálech; v některých případech jsou doplněny také doporučení k omezení či předcházení negativním vlivům.

Obě mapové části využívají společný princip propojení prostorové identifikace hodnot HIKK s informacemi o jejich možném antropogenním ohrožení, jejich obsahová struktura však není zcela totožná. U krajiny vrchnostenských dvorů a krajiny obor a lesů je významná část informací o potenciálním ohrožení jednotlivých znaků zpřístupněna prostřednictvím navazujících přehledů, zatímco u komponované krajiny je větší část informací o identifikovaných ohroženích obsažena přímo v atributových údajích jednotlivých prvků. Rozdílná forma prezentace přitom nemění společný princip vztahování možného antropogenního ohrožení ke konkrétním znakům a hodnotám HIKK.

II.2 Modelová území a zastoupené typy historické kulturní krajiny

Pro podrobné hodnocení antropogenního ohrožení byla vybrána modelová území na Plasku a Kralovicku, v nichž se v prostorové návaznosti vyskytuje několik rozdílných typů historické kulturní krajiny identifikovaných v I. etapě projektu. Výběr vycházel z potřeby ověřit přístup k identifikaci antropogenního ohrožení na dostatečně rozmanitém souboru hodnot a znaků HIKK a současně v území, které je vystaveno reálným či potenciálním rozvojovým tlakům.

Modelové území zahrnuje krajinu vrchnostenských dvorů, krajinu obor a lesů a komponovanou krajinu poutního místa Mariánské Týnice a Staré plaské cesty. Jednotlivé typy se liší charakterem své historické struktury, způsobem jejího projevu v současné krajině i charakterem vztahů k okolnímu území. Jejich prostorová blízkost a místy také vzájemné překrývání vytvářejí území s vysokou koncentrací rozdílných historických, prostorových a krajinných hodnot. Krajina vrchnostenských dvorů je charakteristická zejména historickou organizací hospodářské krajiny spojenou se soustavou vrchnostenských dvorů a navazujícími zemědělskými plochami, cestami, vegetačními prvky a dalšími dochovanými strukturami. Krajina obor a lesů je naproti tomu ve větší míře založena na plošných lesních celcích a jejich vnitřní historické struktuře. Rozdílná otevřenost obou typů současně ovlivňuje způsob, jakým se v nich mohou projevit antropogenní změny – zatímco v otevřené zemědělské krajině se významně uplatňují také širší prostorové a vizuální vztahy, v lesní krajině může být významnější přímý zásah do její struktury.

Obr. 2 Modelové území pro hodnocení antropogenního ohrožení a zastoupené typy historické kulturní krajiny

Specifické postavení má komponovaná krajina poutního místa Mariánské Týnice a Staré plaské cesty, jejíž hodnota nespočívá pouze v jednotlivých dochovaných objektech a krajinných prvcích, ale také v jejich vzájemných prostorových, vizuálních a kompozičních vztazích. Některé z těchto vztahů nemusí být v současné krajině na první pohled zřetelné, přesto jsou významnou součástí její historické struktury a identity. Pro posouzení možného antropogenního ohrožení je proto nezbytné sledovat nejen přímé zásahy do jednotlivých prvků, ale také změny jejich prostorového kontextu a vzájemných vazeb.

Výběr modelového území nebyl veden snahou nalézt „nejhodnotnější“ příklady jednotlivých typů HIKK ani postihnout celé spektrum historických kulturních krajín České republiky. Jeho smyslem bylo vytvořit reprezentativní modelový soubor rozdílných hodnot a znaků, na němž lze sledovat různé mechanismy jejich možného antropogenního ovlivnění. Významným kritériem byla rovněž přítomnost konkrétních rozvojových záměrů a dalších tlaků na změny v území, díky nimž bylo možné vedle obecného potenciálního ohrožení sledovat také konkrétní možné konflikty s identifikovanými hodnotami HIKK.

II.3 Identifikované znaky a hodnoty historické kulturní krajiny

Základem pro identifikaci antropogenního ohrožení bylo podrobnější poznání struktury vybraných typů historické kulturní krajiny a identifikace konkrétních znaků, které jsou nositeli jejich hodnot. Vymezení modelových území navázalo na výsledky I. etapy projektu, pro potřeby hodnocení antropogenního ohrožení však bylo nezbytné pracovat v podrobnějším měřítku a rozlišit jednotlivé prvky a vztahy, jejichž zachování je významné pro charakter daného typu HIKK.

V modelových územích byly proto identifikovány bodové, liniové a plošné znaky historické kulturní krajiny, případně jejich vzájemné prostorové a kompoziční vztahy. Jedná se například o historické stavby a drobné objekty, historické cesty, aleje a další vegetační prvky, plochy se zachovanou historickou strukturou, lesní a hospodářské celky, pohledové vazby, kompoziční osy, významná místa a další prvky podílející se na charakteru jednotlivých typů HIKK. Rozsah sledovaných znaků se liší podle charakteru konkrétního typu historické kulturní krajiny.

Zvláštní význam má podrobnější identifikace znaků u komponované historické kulturní krajiny. Její hodnota není tvořena pouze jednotlivými fyzicky dochovanými prvky, ale také jejich uspořádáním a vzájemnými prostorovými a vizuálními vazbami. Samostatně nevýrazný prvek tak může být významný jako součást širší historické kompozice. Pro hodnocení antropogenního ohrožení proto nestačí sledovat pouze možnost fyzického zániku nebo poškození jednotlivých prvků, ale také možné narušení vztahů, které je propojují do charakteristické struktury historické kulturní krajiny.

Takto vytvořený soubor znaků a hodnot představuje referenční základ pro následnou identifikaci antropogenního ohrožení. Předmětem hodnocení není antropogenní činnost sama o sobě, ale její možný konflikt s konkrétními identifikovanými hodnotami HIKK. Stejný typ změny proto může mít v různých částech území rozdílný význam v závislosti na charakteru dotčeného znaku, jeho dochovanosti, prostorových vztazích a způsobu, jakým se podílí na hodnotě historické kulturní krajiny.

Jednotlivé znaky jsou v mapě prostorově lokalizovány a propojeny s atributovými informacemi. Jejich struktura zahrnuje základní identifikační údaje, charakteristiku a míru dochovanosti znaku a odkazy na navazující podklady vztahující se k jeho dokumentaci a možnému antropogennímu ohrožení. Přehled základní struktury atributových údajů je uveden v tab. 1.

Tabulka 1 Základní struktura atributových informací vedených k jednotlivým znakům HIKK

Atribut	Obsah	Význam / poznámka
Kód	Jedinečný identifikátor znaku	Slouží k jednoznačnému označení prvku a jeho provázání s dalšími podklady.
Typ znaku	Zařazení prvku podle charakteru	Rozlišuje např. segment HIKK, stavbu v krajině, drobnou stavbu, plošný či liniový historický znak apod.
Název	Název konkrétního znaku	Základní pojmenování prvku nebo území.
Popis	Stručná charakteristika znaku	Obsahuje informace o jeho historickém významu, původu, funkci, prostorových souvislostech nebo současném stavu.
Dochovanost	Míra zachování znaku	Vyjadřuje, zda je znak dochován, dochován částečně, nebo zanikl.
Ohrožení	Odkaz na podrobnější hodnocení ohrožení; u některých znaků slovní informace	U dochovaných znaků zpravidla odkazuje na samostatný podklad obsahující vyhodnocení potenciálních antropogenních ohrožení. U zaniklých znaků může obsahovat stručné slovní vyjádření.
Obr. 1	Odkaz na obrazový nebo mapový podklad	Zpřístupňuje doplňující dokumentaci vztahující se ke konkrétnímu znaku.
Obr. 2	Odkaz na další obrazový nebo mapový podklad	Volitelný druhý doplňující podklad; není vyplněn u všech znaků.

II.4 Identifikace a prezentace antropogenního ohrožení

Významnou obsahovou část interaktivní specializované mapy tvoří informace o antropogenním ohrožení identifikovaných znaků a hodnot historické kulturní krajiny. Ohrožení je ve výsledku zachyceno v několika vzájemně se doplňujících podobách, které umožňují rozlišit mezi již existujícími negativními vlivy, obecně možným působením různých antropogenních činností a konkrétními potenciálními konflikty souvisejícími s připravovanými změnami v území.

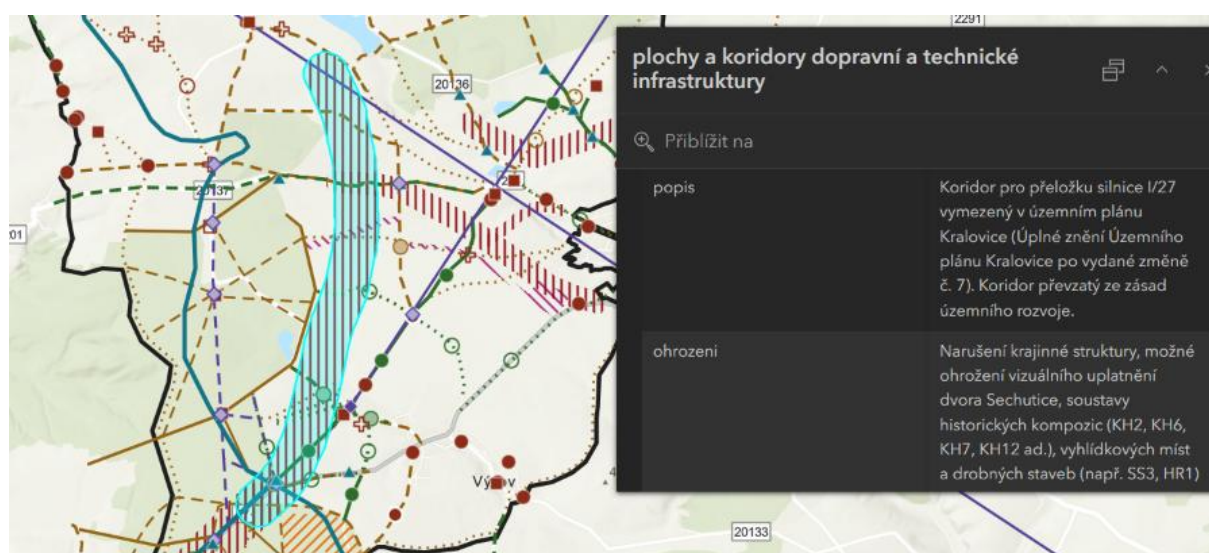
Pro orientaci v obsahu výsledku lze informace o antropogenním ohrožení rozdělit do tří úrovní:

Tabulka 2 Úrovně antropogenního ohrožení zachycené v interaktivní specializované mapě

Úroveň ohrožení	Co vyjadřuje	Způsob zachycení ve výsledku
Existující ohrožení	Již přítomné negativní působení antropogenních změn nebo činností na konkrétní znaky a hodnoty HIKK.	Informace vztahovaná ke konkrétním znakům HIKK, zejména v jejich atributových údajích.
Obecné potenciální ohrožení	Možné ohrožení vyplývající z charakteru antropogenní činnosti a citlivosti konkrétního znaku nebo hodnoty HIKK vůči jejímu působení.	U vybraných znaků podrobněji rozvedeno v navazujících podkladech přístupných prostřednictvím atributových záznamů.
Konkrétní potenciální ohrožení identifikované z ÚPD	Možný konflikt konkrétního rozvojového jevu obsaženého v platné ÚPD s identifikovanými znaky a hodnotami HIKK.	Samostatně prostorově zachycené jevy s atributovým popisem možného ovlivnění hodnot HIKK a vazbou na zdrojovou ÚPD.

Rozsah a způsob prezentace jednotlivých úrovní se mezi oběma mapovými částmi částečně liší. Existující ohrožení je podrobněji zachyceno zejména v části věnované komponované krajině, kde je u jednotlivých znaků možné uvést konkrétní současné vlivy. Informace o obecném potenciálním ohrožení jsou u vybraných znaků rozvedeny také v samostatných navazujících podkladech přístupných prostřednictvím odkazu v atributovém záznamu. Tyto podklady umožňují přehledně zobrazit, jaké typy antropogenních činností mohou daný znak potenciálně ovlivnit; u části znaků jsou doplněny rovněž stručným doporučením k omezení negativního působení.

Samostatnou součástí výsledku představují konkrétní potenciální ohrožení identifikovaná z platné územně plánovací dokumentace. V mapě jsou prostorově zachyceny relevantní rozvojové jevy, zejména zastavitelné a transformační plochy, plochy změn v krajině a koridory dopravní a technické infrastruktury. Jejich atributové informace obsahují identifikaci příslušného jevu, stručný popis možného ovlivnění konkrétních znaků a hodnot HIKK a vazbu na zdrojovou územně plánovací dokumentaci. Podle dostupnosti je připojen rovněž příslušný mapový výřez z této dokumentace.

Obr. 3 Příklad identifikace konkrétního potenciálního ohrožení hodnot HIKK vyplývajícího z územně plánovací dokumentace

Interaktivní mapa tak umožňuje uživateli propojit prostorovou informaci o konkrétním znaku historické kulturní krajiny s informací o jeho možném ohrožení a současně sledovat konkrétní rozvojové změny, které mohou tyto hodnoty ovlivnit. Výsledek tím neposkytuje pouze evidenci hodnot HIKK, ale rozšiřuje ji o informace využitelné při identifikaci možných konfliktů souvisejících se změnami v území.

III. SROVNÁNÍ NOVOSTI POSTUPU

Problematika identifikace a hodnocení historické kulturní krajiny je řešena v domácích i zahraničních odborných a metodických přístupech. V České republice představuje významné východisko Typologie historické kulturní krajiny České republiky, která definuje soustavu typů historické kulturní krajiny a postup jejich identifikace a vymezení. Za nositele významných kulturních hodnot přitom považuje

konkrétní znaky historické kulturní krajiny a předpokládá využití výsledků typologie mimo jiné v územně plánovacích podkladech a při ochraně a péči o kulturní krajinu¹.

V zahraničí lze za metodicky příbuzný přístup považovat zejména britský Historic Landscape Characterisation (HLC), rozvíjený organizací Historic England. HLC pracuje s historickým charakterem krajiny jako s prostorovým rámcem využitelným při plánování a řízení změn v území. Jeho výsledky lze využít nejen k charakterizaci historické krajiny, ale také k posuzování její citlivosti vůči konkrétním typům změn. Novější práce Historic England tento přístup dále rozvíjejí směrem ke scénářovému hodnocení citlivosti a kapacity historické krajiny ve vztahu k předpokládaným změnám. Zdůrazňují přitom, že citlivost krajiny není její obecnou a neměnnou vlastností, ale musí být vždy posuzována ve vztahu ke konkrétnímu typu změny a k atributům, které jsou nositeli jejího charakteru a významu².

Obdobný princip vztahování předpokládaného zásahu ke konkrétním hodnotám a atributům území je uplatňován také v metodice Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context, zpracované UNESCO, ICCROM, ICOMOS a IUCN³. Hodnocení zde vychází z identifikace hodnot a atributů dotčeného území, charakterizace navrhované změny a posouzení jejích možných dopadů; součástí procesu je rovněž hledání alternativ a opatření k předcházení nebo zmírnění negativních vlivů. Přestože je metodika určena především pro statky světového dědictví, její principy jsou využitelné i pro další území s hodnotami kulturního dědictví. Předkládaný výsledek tedy nevytváří nový obecný princip hodnocení antropogenních vlivů na kulturní krajinu. Navazuje na existující přístupy založené na poznání hodnot území, charakterizaci předpokládané změny a následném posouzení jejich vzájemného vztahu. Jeho specifický přínos spočívá v aplikaci tohoto principu na typologicky vymezené historické kulturní krajiny České republiky a jejich konkrétní znaky, identifikované v návaznosti na výsledky I. etapy projektu.

Oproti výsledku I. etapy, který byl zaměřen především na identifikaci a prostorové vymezení vybraných typů HIKK, výsledek II. etapy přechází k podrobnější úrovni jednotlivých znaků a hodnot a propojuje je s informacemi o jejich možném antropogenním ohrožení. Významným prvkem je současné zachycení existujících ohrožení, obecných potenciálních ohrožení a konkrétních potenciálních ohrožení vyplývajících z platné územně plánovací dokumentace. Výsledek tak umožňuje sledovat nejen obecnou citlivost určitého znaku vůči vybranému typu antropogenní změny, ale také jeho možný konflikt s konkrétními rozvojovými jevy předpokládanými v daném území.

Za specifický přínos lze považovat zejména propojení konkrétního rozvojového jevu obsaženého v územně plánovací dokumentaci s identifikovanými znaky a hodnotami HIKK. Uživatel tak nezískává pouze informaci o prostorovém překryvu rozvojového záměru s vymezeným územím historické kulturní krajiny, ale také odbornou interpretaci toho, které konkrétní znaky, hodnoty nebo prostorové vztahy mohou být danou změnou ovlivněny. Současně je zachována vazba na zdrojovou územně plánovací dokumentaci.

¹ EHRLICH, Marek; KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra; PACÁKOVÁ, Božena; PAVLÁTOVÁ, Marie; SALAŠOVÁ, Alena; ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta; VOREL, Ivan; WEBER, Martin. 2020. Typologie historické kulturní krajiny České republiky. [certifikovaná metodika]. Číslo předpisu: Osvědčení č. 203, č.j.: MK 40137/2020 OVV. 18.06.2020.

² HERRING, Pete. Strategically Assessing the Historic Landscape's Sensitivity and Capacity in Relation to Change: A Discussion Document to Inform Preparation of Advice. Historic England Research Report Series 91/2022. Historic England, 2022.

³ UNESCO, ICCROM, ICOMOS, IUCN. Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context. Paris et al., 2022. K dispozici je také český překlad Pokyny a nástroje pro posuzování vlivů v kontextu světového dědictví, vydaný v roce 2024 za účasti NPÚ.

Novost výsledku lze proto spatřovat především v propojení typologického poznání historické kulturní krajiny, podrobné identifikace jejích konkrétních znaků a více úrovní jejich antropogenního ohrožení v prostředí jedné interaktivní specializované mapy. Na modelových územích je tím vytvořen a ověřen způsob prezentace informací, který může podpořit včasné zohlednění hodnot historické kulturní krajiny při plánování, přípravě a posuzování změn v území.

IV. NÁVRH VYUŽITÍ VÝSLEDKU

Interaktivní specializovaná mapa je určena jako odborný podklad pro identifikaci a zohlednění hodnot historické kulturní krajiny při plánování, přípravě a posuzování změn v území. Umožňuje propojit informace o konkrétních znacích a hodnotách HIKK s informacemi o jejich možném antropogenním ohrožení a upozornit tak na potenciální konflikty, které nemusí být při práci pouze s běžnými územně plánovacími nebo oborovými podklady zřejmé.

Výsledek lze využít zejména v oblasti územního plánování. Informace o historických krajinných strukturách, jejich konkrétních znacích a vzájemných vztazích mohou sloužit jako doplňující odborný podklad při pořizování územně plánovacích podkladů a dokumentací a při posuzování rozvojových záměrů, ploch a koridorů. Přínosem je zejména možnost identifikovat potenciální konflikt již v ranější fázi plánování, kdy je ještě možné prověřovat alternativní lokalizaci, trasování, rozsah nebo jiné prostorové parametry navrhované změny.

Obdobně lze mapu využít při přípravě a posuzování konkrétních záměrů, zejména takových, které mohou svým rozsahem, prostorovým působením nebo vizuálním uplatněním ovlivnit historickou strukturu krajiny. Výsledek může upozornit na znaky a vztahy, kterým je při podrobnějším hodnocení vhodné věnovat pozornost, a přispět k přesnějšímu vymezení hodnot, vůči nimž mají být možné vlivy záměru posuzovány. Významné využití lze předpokládat rovněž v oblasti památkové péče a ochrany přírody a krajiny. Mapa umožňuje sledovat historické krajinné hodnoty v širších prostorových souvislostech a zachycuje i takové znaky a vztahy, které nemusí být samostatně předmětem památkové nebo jiné zákonné ochrany, přesto se významně podílejí na historickém charakteru a identitě krajiny. Výsledek tak může sloužit jako doplňující odborný podklad při posuzování změn v území a formulaci požadavků na zachování jeho krajinných a kulturně-historických hodnot.

Způsob zpracování výsledku současně ukazuje možnost přenesení obdobného přístupu na další území historické kulturní krajiny. Předpokladem takového využití je podrobnější identifikace konkrétních znaků a hodnot daného typu HIKK a jejich následná konfrontace s charakterem současných nebo předpokládaných antropogenních změn. Modelová území proto neslouží jako univerzální katalog konfliktů nebo předem stanovených řešení, ale jako příklad způsobu, jak lze informace o HIKK při plánování a posuzování změn v území využívat. Výsledek může být využit rovněž pro odbornou, výzkumnou a vzdělávací činnost, zejména jako názorný příklad propojení poznání historického vývoje krajiny, prostorové identifikace jejích hodnot a hodnocení současných rozvojových tlaků.

Interaktivní specializovaná mapa nenahrazuje podrobné posouzení konkrétního záměru ani závazné rozhodování příslušných orgánů veřejné správy. Jejím účelem je zpřístupnit odborně interpretované informace, které mohou přispět k včasnému rozpoznání možného konfliktu a k hledání řešení respektujícího hodnoty historické kulturní krajiny.

V. UŽIVATELÉ VÝSLEDKU

Hlavními uživateli výsledku jsou Národní památkový ústav (NPÚ) a Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR). Pro NPÚ může interaktivní specializovaná mapa představovat doplňující odborný podklad pro poznání historických krajinných struktur a jejich prostorových souvislostí, včetně znaků a vztahů, které nemusí být samostatně předmětem památkové ochrany. Pro AOPK ČR je výsledek využitelný zejména v souvislosti s ochranou krajinného rázu a hodnocením změn ovlivňujících kulturní a historickou charakteristiku krajiny.

Dalšími potenciálními uživateli jsou orgány územního plánování, pořizovatelé územně plánovacích dokumentací a podkladů, krajské a obecní úřady, orgány památkové péče a ochrany přírody a krajiny, zpracovatelé územně plánovacích dokumentací, územních studií a dalších oborových koncepcí a zpracovatelé hodnocení vlivů záměrů a koncepcí. Výsledek mohou využít při identifikaci hodnot dotčeného území, rozpoznání možných konfliktů a hledání vhodného prostorového řešení.

Sekundárními uživateli mohou být výzkumné a vzdělávací instituce, studenti příslušných oborů a odborná veřejnost. Interaktivní forma výsledku umožňuje jeho využití také pro prezentaci problematiky historické kulturní krajiny a vztahu mezi jejími hodnotami a současnými rozvojovými změnami.

VI. SEZNAM PUBLIKACÍ PŘEDCHÁZEJÍCÍCH VÝSLEDKU

Zpracování interaktivní specializované mapy s odborným obsahem vycházelo z předchozích prací autorů:

BOUŠKOVÁ, Zuzana. Možné způsoby obnovy a přeměny krajiny hlubinné těžby a krajiny kamenolomů – srovnání výsledků z ČR, Nového Zélandu, Velké Británie, Rakouska. In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 18*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, 2025, s. 10–27. ISBN 978-80-01-07472-5. ISSN 2336-7687.

EHRlich, Marek; KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra; PACÁKOVÁ, Božena; PAVLÁTOVÁ, Marie; SALAŠOVÁ, Alena; ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta; VOREL, Ivan; WEBER, Martin. 2020. *Typologie historické kulturní krajiny České republiky*. [certifikovaná metodika]. Číslo předpisu: Osvědčení č. 203, č.j.: MK 40137/2020 OVV. 18.06.2020.

FLEKALOVÁ, Markéta; SALAŠOVÁ, Alena; WEBER, Martin. 2016. Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky. XXI. Dny zahradní a krajinářské tvorby: Zelená infrastruktura. 30.11.2016 - 02.12.2016, Luhačovice. In: *Dny zahradní a krajinářské tvorby 2016: Zelená infrastruktura*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, zapsaný spolek, ISBN 978-80-86950-20-4.

JANČOVÁ, Tereza. Katalog kulturně historických znaků lesní krajiny. In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 18*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, 2025, s. 130–148. ISBN 978-80-01-07472-5. ISSN 2336-7687.

KOHOUTKOVÁ, Kristýna; SEDLÁČEK, Jozef. 2021. Urbanization trends in protected areas in the Czech Republic in the years 1975 - 2014. Study based on global human settlement layer data. In: *Public recreation and landscape protection – with sense hand in hand!: Conference proceedings*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 516-520. ISBN 978-80-7509-779-8.

KUČA, Karel; ABU-ZUMMAROVÁ, Gloria; BOUŠKOVÁ, Zuzana; EHRLICH, Marek; HENDRYCH, Jan; JANČOVÁ, Tereza; KUPKA, Jiří; KUBIŠTOVÁ, Tereza; NOVÁKOVÁ, Lucie; VONDRÁČKOVÁ, Simona; VOREL, Ivan. Památkově hodnotné strukturálně výrazné typy historické kulturní krajiny České republiky. Interaktivní specializovaná mapa s odborným obsahem. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2025.

KUČA, Karel; MALINA, Ondřej; SALAŠOVÁ, Alena; WEBER, Martin; BENDÍKOVÁ, Lucia; DEMKOVÁ, Katarína; DOSTÁLEK, Jiří; EHRLICH, Marek; FIALOVÁ, Zuzana; KLEPÁRNÍK, Radim; KRAUSOVÁ, Vendula; KUČOVÁ, Věra; KUPKA, Jiří; MARTINKOVÁ KUCHYŇKOVÁ, Hana; MATĚJKA, Daniel; MATĚJKOVÁ, Hana; MEDKOVÁ, Lucie; SEDLÁČEK, Jozef; ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta; ŠESTÁK, Ondřej; TRPÁKOVÁ, Lenka; VEITH, Tomáš; VONDRÁČKOVÁ, Simona; VOREL, Ivan; ŽALLMANNOVÁ, Eva. 2020. *Historické kulturní krajiny České republiky*. Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., 607 s. ISBN 978-80-87674-32-1.

KUČERA, Petr; FIALOVÁ, Zuzana; ŽALLMANNOVÁ, Eva; LACINA, Darek; JURENKOVÁ, Barbora; SALAŠOVÁ, Alena; PAVLAČKOVÁ, Katarína. 2022. *Krajiny poplužních dvorů: Vzestup a pád selského rozumu*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. ISBN 978-80-7509-889-4.

KUČERA, Petr a kol. 2019. *Katalog panských dvorů Čech, Moravy a Slezska v typech krajiny*. Specializovaná mapa s odborným obsahem, schválená dne 30.10.2019, čj. MK 72679/2019 OVV, výstup projektu Poplužní dvory Čech, Moravy a Slezska a jejich harmonická kulturní krajina – identifikace a soudobá interpretace kulturních hodnot, id. kód DG18P02OVV018, Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity MK ČR.

KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka; KUČERA, Petr; SALAŠOVÁ, Alena; FLEKALOVÁ, Markéta; MATĚJKA, Daniel; SEDLÁČEK, Jozef; VÍTOVSKÁ, Daniela; MATÁKOVÁ, Barbora; LACINA, Darek. 2014. *Metodika identifikace komponovaných krajin*. [certifikovaná metodika]. Číslo předpisu: Osvědčení č. 7. MK-S 5138/2013 OVV. 2014-04-22.

KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka; FLEKALOVÁ, Markéta; KUČERA, Petr; MATÁKOVÁ, Barbora; SALAŠOVÁ, Alena; ŠTĚPÁNOVÁ, Dana. 2011. *Komponované krajiny*. 1. vydání. Brno: Mendelova univerzita, 78 s. ISBN 978-80-7375-536-2.

KUPKA, Jiří; VONDRÁČKOVÁ, Simona. Ohrožení historické kulturní krajiny a obnovitelné zdroje energie. In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 18*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, 2025, s. 80–95. ISBN 978-80-01-07472-5. ISSN 2336-7687.

KUPKA, Jiří, Asociativní krajina jako (ne)památky. In: *Prostor pro život. (Ne)památky. Sborník mezinárodní konference Krajina Sídlá Památky*. Brno: VUT, 2026, s. 48-59. ISSN 3029-8245 (online), ISBN 978-80-214-6443-8 (online)

KUPKA, Jiří; REDCHYCH, Anastasiia, Památkový potenciál krajiny se specifickou strukturou osídlení. In: *Tradiční městské stavitelství 19. a 20. století*. Praha: ČVUT, 2025. s. 97-112. ISBN 978-80-01-07491-6.

KUPKA, Jiří; REDCHYCH, Anastasiia, Kokořínsko a krajina se specifickou strukturou osídlení. In: *Člověk, Stavba a územní plánování 18*. Praha: ČVUT, 2025. s. 28-43. ISSN 2336-7687. ISBN 978-80-01-07472-5.

SALAŠOVÁ, Alena; FIALOVÁ, Zuzana. 2023. *Proměny kulturní krajiny vrchnostenských dvorů. Příklad zapomenutých pohořelických dvorů*. Prameny a studie, 73: 9-26. ISSN 0862-8483.